

Socialförvaltningen
Tjänsteskrivelse till socialnämnden

Datum:
2026-04-28

Diarienummer:
SCN-2026-00531

Handläggare:
Sandra Thorngren

Svar på motion om förbättrat stöd till familjehem som tar över vårdnaden från Sofia Andersson (M)

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Sofia Andersson (M) föreslår i en motion väckt den 15 december 2025 att socialförvaltningen får i uppdrag att ta fram modeller för hur Uppsala kommun kan erbjuda ett utökat och behovsanpassat stöd till familjehem som tar över vårdnaden om ett familjehemsplacerat barn, och det placerade barnet, i de fall det önskas av familjen.

Bakgrunden till motionen är dels nya lagförslag som ska säkra barns anknytning till ett familjehem, dels att familjehem idag ibland tvekar på om de kan ta över vårdnaden eftersom de då förlorar en del av det rådgivande stöd från socialtjänsten som de haft som familjehem. Kommunens brist på stöd ska inte vara en bromskloss för vårdnadsövergångar som är uppenbart positiva för barnet.

Beredning

Ärendet har beretts av socialförvaltningen och kommunledningskontoret.

Föredragning

När ett barn har varit placerat i samma familjehem i två år från det att placeringen verkställdes, ska nämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vården enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken. Därefter ska frågan övervägas

årligen. Den 1 januari 2025 infördes flera viktiga lagstiftningsförändringar på området. Tidigare krävdes att det skulle vara ”uppenbart bäst” för barnet att vårdnaden flyttades – det kravet har nu tagits bort. Det innebär att kraven för överflyttning av vårdnaden sänkts något i förhållande till vad som tidigare gällt. En vårdnadsöverflyttning ska beslutas om det bedöms vara bäst för barnet att det rådande förhållandet består och att vårdnaden flyttas över till familjehemsföräldrarna.

Om det är till barnets bästa med en överflytt av vårdnaden och familjehemsföräldern är positivt inställd till att bli särskild förordnad vårdnadshavare (SFV) och övriga kriterier är uppfyllda så ansöker socialnämnden till tingsrätten om överflyttning av vårdnaden.

Vid en vårdnadsöverflyttning upphör socialnämndens skyldighet att följa upp och ompröva vården enligt lagstiftningen. Det finns idag inga nationella krav på kommuner att erbjuda standardiserat stöd efter vårdnadsöverflyttning, men lagstiftningen framhåller att barnets bästa ska vara vägledande och att stabilitet och långsiktighet är centralt. För att åstadkomma detta behöver socialförvaltningen kontinuerligt arbeta med att tillhandahålla ett gott stöd till familjehemmen – såväl inför en placering, under placeringstiden som efter en vårdnadsöverflytt.

Socialförvaltningens modell för stöd till familjehem i samband med vårdnadsöverflytt finns beskriven i ett antal rutiner och i ett samlat informationsdokument riktat till familjehem, tillgängligt i socialförvaltningens kvalitetsledningssystem. Dokumentet omfattar bland annat allmänna skyldigheter som särskild förordnad vårdnadshavare, frågor om arvode och omkostnadsersättning, rätten till föräldrapenning samt former för kontakt med barnets föräldrar, biologiska nätverk och andra viktiga personer i barnets närhet. Vidare beskrivs även formerna för kontakt med socialtjänsten. I rutiner framgår att familjehemmen tidigt i processen inför övervägande om vårdnadsöverflytt dels ska informeras om förutsättningar, dels tillfrågas vad som skulle krävas för att de ska känna sig trygga med ett övertagande av vårdnaden.

Efter en vårdnadsöverflytt erbjuder socialnämnden fortsatt stöd av samma slag som till familjehem. Skillnaden är att stödet efter vårdnadsöverflytt grundas på frivillighet och utformas utifrån familjens behov och önskemål. Förvaltningen erbjuder fortsatt handledning av familjehemssekreterare till de familjer som önskar det. Handledningen kan ske vid fysiska möten, digitalt eller per telefon. Familjerna erbjuds även möjlighet att delta i fortbildningskvällar och reflektionsgrupper. Stödet motsvarar i sak det som erbjuds familjehem, men ges med anpassad intensitet och omfattning.

Utöver det särskilda stöd som erbjuds i samband med vårdnadsöverflytt har familjerna tillgång till samtliga öppenvårdsinsatser utan biståndsbeslut som erbjuds alla invånare i Uppsala kommun. Därutöver kan familjerna, utifrån individuella behov, ansöka om ytterligare stöd hos socialnämnden eller hos andra ansvariga huvudmän, såsom regionen och omsorgsnämnden. Vid behov kan familjehemssekreterare bistå familjerna med information, vägledning och stöd i samband med ansökningar, samordning av kontakter samt orientering i tillgängliga stödsystem.

Socialförvaltningen delar motionärens uppfattning om att särskilt förordnade vårdnadshavare kan ha behov av fortsatt stöd efter vårdnadsöverflyttning. Detta ligger i linje med lagstiftningens intentioner att stärka barnets långsiktiga trygghet samt nationella riktlinjer som betonar stöd vid övergången. Familjer som tar över vårdnaden ska ha tillgång till ett fullgott, behovsanpassat och långsiktigt stöd från socialförvaltningen.

Förvaltningen bedömer att det finns behov av att vidareutveckla kommunens stödmodeller, inte minst mot bakgrund av lagändringen som trädde i kraft den 1 januari 2025 och som stärker barnets rätt till stabilitet vid vårdnadsöverflyttning. Ett arbete kommer att inledas med att komplettera befintliga informationsdokument. Detta genom att ta fram en strukturerad och överskådlig beskrivning av olika former av stöd som kan erbjudas eller sökas av särskilt förordnade vårdnadshavare via socialförvaltningen eller andra aktörer. Exempel på sådana stöd är LSS-insatser via omsorgsförvaltningen, råd- och stödinsatser av relevans samt möjlighet till insats i form av umgängeskontaktperson.

Mot denna bakgrund bedömer förvaltningen att motionens intentioner tillgodoses genom pågående arbete och planerade utvecklingsåtgärder. Motionen föreslås därför anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser

Ej aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 28 april 2026.
- Bilaga 1, Motion om förbättrat stöd till familjehem som tar över vårdnaden

Socialförvaltningen

Tomas Odin
Förvaltningsdirektör

Motion om förbättrat stöd till familjehem som tar över vårdnaden

Det finns fall där familjehemsplacerade barn tvingats flytta hem till sina biologiska föräldrar med förödande utgång. Ett av fallen är det uppmärksammade om treåriga Lilla hjärtat, som miste livet efter att ha flyttats tillbaka till sina biologiska föräldrar från familjehemmet där hon bott. Det är uppenbart att barnets skydd behöver stärkas.

Den moderatledda regeringen har tagit flera viktiga steg framåt, bland annat nu senast genom ett nytt lagförslag som ska säkra att barns anknytning till ett familjehem ska väga tungt när beslut om eventuell hemflytt ska tas. Uppsala bör ta samma ansvar.

Barn ska inte tvingas flytta tillbaka till sina biologiska föräldrar om de har en starkare anknytning till sitt familjehem, om det är bäst för barnet att kunna stanna. De ska i stället kunna fortsätta vara omhändertagna med hänvisning till att de har en stark anknytning till sitt familjehem och detta är det bästa för barnet.

Uppsala kommun skulle kunna ta steg i samma riktning. När ett barn bott hos ett familjehem en längre tid och har en stark anknytning dit ska det övervägas om vårdnaden om barnet kan övergå till familjehemmet, under förutsättning att det är för barnets bästa. Idag tvekar familjehem ibland på om de kan ta över vårdnaden eftersom de då förlorar en del av det rådgivande stöd från socialtjänsten som de har som familjehem.

Många familjehem tvekar trots att det för socialtjänsten är uppenbart att de hade klarat av uppgiften. Om socialtjänsten i det läget kunnat garantera mer stöd liknande det som finns för familjehem hade fler barn kunnat bli än mer stadigvarande boende i de familjehem där de rotat sig. Det hade inneburit trygghet och stabilitet för fler familjehemsplacerade barn. Kommunens brist på stöd ska inte vara en bromskloss för vårdnadsövergångar som är uppenbart positiva för barnet.

Exakt hur stödet skulle kunna se ut behöver utredas vidare. Motionens intention är inte att exakt samma stöd av familjehemssekreterare ska erbjudas – men däremot mer än vad som erbjuds idag. Stödet ska vara behovsstyrt, förutsägbart och långsiktigt. Uppföljande samtal med en viss regelbundenhet, konsultation kring eventuella hälsotillstånd eller psykisk ohälsa eller utökad möjlighet till råd och stöd skulle kunna vara bra alternativ.

Med anledning av ovanstående yrkar jag:

att socialförvaltningen får i uppdrag att ta fram modeller för hur Uppsala kommun kan erbjuda utökad och behovsanpassat stöd till familjehem som tar över vårdnaden om ett familjehemsplacerat barn, och det placerade barnet, i de fall det önskas av familjen.

Sofia Andersson (M)
2025-12-05

